

Kinkhoest en mazelen: twee ernstige en besmettelijke ziekten die weer opduiken

Na de toegang tot drinkbaar water is vaccinatie de beste interventie voor de wereldwijde gezondheid

De Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) schat dat vaccinatie elk jaar zo'n drie miljoen levens kan redden. Alleen de toegang tot drinkbaar water biedt nog meer voordelen dan vaccinatie. Vaccinatie biedt niet alleen bescherming tegen sterfte en ziekte als gevolg van infectieziekten, maar helpt ook om deze ziekten volledig uit te roeien. Op dit ogenblik zijn de pokken de enige ziekte die volledig is uitgeroeid dankzij vaccinatie, maar kinderverlamming is goed op weg om de volgende in het rijtje te worden. Hoewel het aantal geredde mensenlevens overduidelijk is, gaan er heel wat stemmen op tegen de vaccinatie. Ze verspreiden verkeerde informatie die twijfel zaait bij de ouders van jonge kinderen, die de leeftijd hebben om gevaccineerd te worden. Die twijfel doet ouders beslissen om hun kinderen niet te vaccineren, de vaccinatie uit te stellen of het vaccinatieschema van hun kinderen te wijzigen. Een keuze die niet zonder gevolgen blijft, zoals blijkt uit deze twee voorbeelden:

1) Elk jaar 1 tot 5 sterfgevallen in België door kinkhoest

Kinkhoest is zeer besmettelijk en wordt veroorzaakt door de *Bordetella pertussis* bacterie, die verantwoordelijk is voor luchtweginfecties en specifieke hoestbuien die lijken op 'het gekraai van een haan'. Deze bacterie wordt eerst ingeademd, koloniseert vervolgens de luchtwegen en door het effect van de uitgescheiden toxines treden de luchtwegsymptomen op. De overdracht gebeurt via de lucht, van mens op mens. De incubatietijd duurt 7 à 10 dagen. De ziekte treft voornamelijk baby's van minder dan een jaar oud en in die leeftijdsgroep is het sterftecijfer het hoogst (1,6 % op wereldschaal), hoofdzakelijk door ademstilstand (apneu).

Het vaccin tegen kinkhoest voorkomt niet alleen dat de ziekte zich ontwikkelt, maar ook dat dit micro-organisme circuleert onder de bevolking. Er is een vaccinale dekking van 92 à 94 % nodig om te verhinderen dat de ziekte zich verspreidt.

Sinds 2011 zien we een significante stijging van het aantal gevallen van kinkhoest. Sindsdien zijn in België immers elk jaar 1 tot 5 sterfgevallen door toedoen van kinkhoest gemeld.

Er zijn twee oplossingen om die heropleving tegen te gaan.

- De eerste is een herhaling van de vaccinatie bij volwassenen die in contact komen met jonge kinderen (<1 jaar). Dat is de cocoonvaccinatie die in 2009 bij ons werd ingevoerd.
- De tweede oplossing, die sinds 2013 wordt toegepast, bestaat uit een vaccinatie van zwangere vrouwen, tussen week 24 en week 32 van hun zwangerschap.

2) Mazelen: een ernstige ziekte waarvoor geen behandeling bestaat

De mazelen zijn een ernstige virale aandoening, zeer besmettelijk, en verantwoordelijk voor een hoog sterftecijfer, vooral bij jonge kinderen. In 2015 raamde de WGO het aantal sterfgevallen door mazelen op 134.200 in de hele wereld, ofwel 15 sterfgevallen per uur. Er bestaat geen behandeling voor dit virus. De enige oplossing is preventie: een veilig en doeltreffend vaccin dat de ontwikkeling van deze ziekte voorkomt. Tussen 2000 en 2015 heeft de vaccinatie 20,3 miljoen sterfgevallen voorkomen, en daarmee is dit vaccin een van de beste investeringen voor de wereldwijde volksgezondheid.

De ziekte manifesteert zich door hoge koorts, neusloop, hoestbuien, rode ogen en typische vlekken aan de binnenkant van de wangen (Koplik-vlekken). Enkele dagen later verschijnt er huiduitslag op de romp en in het gezicht en die breidt zich geleidelijk uit over het hele lichaam. Ongeveer 10 dagen na de blootstelling aan het virus treedt er koorts op en 14 dagen na de blootstelling verschijnt de huiduitslag. De sterfgevallen zijn meestal te wijten aan complicaties van de ziekte: longontsteking, encefalopathie, blindheid en ernstige diarree. Het risico is verhoogd bij kinderen die ondervoed zijn (vooral met een tekort aan vitamine A), of een hoge hiv-infectiegraad hebben.

Het virus is uiterst besmettelijk en wordt overgedragen via de lucht of door rechtstreeks contact met neusvocht. Het virus wordt overgedragen vier dagen voor en vier dagen na het verschijnen van de huiduitslag. Er bestaat geen behandeling voor dit virus.

Het vaccin tegen mazelen werd in 1985 ingevoerd in België. Het is doeltreffend en wordt in twee dosissen toegediend. Dit vaccin behoort tot de zogenaamde 'levende' vaccins. Dat betekent dat het virus in sterk verzwakte vorm wordt toegediend, na een lange passage in een kweekcultuur, in specifieke omstandigheden. Na die specifieke groei ontwikkelt het virus de ziekte niet meer, maar induceert het een bescherming tegen diezelfde ziekte (immuunreactie).

Het kan echter niet worden toegediend aan patiënten met een verminderde immuunreactie, noch aan baby's van minder dan 6 maanden oud. Zij blijven dus een weerloos doelwit in geval van een epidemie.

De WGO hoopte dat de mazelen uitgeroeid zouden zijn tegen 2010. Daarvoor moest voor beide dosissen een vaccinale dekking van 95 % worden gehaald. In België werd de vaccinale dekking voor de eerste dosis op 95 % geraamd in 2015. Voor de tweede dosis zakte dat percentage echter tot 75 % in Wallonië en Brussel. In 2017 werden meer dan 70 gevallen van mazelen gemeld in Wallonië, tegenover 7 à 8 gevallen voor dezelfde periode het jaar ervoor. De meeste getroffen patiënten waren niet gevaccineerd. Voor een derde van de gevallen was een ziekenhuisopname vereist en een kwart van de gevallen had betrekking op kinderen jonger dan 5 jaar.

Individuele beslissingen, een collectieve verantwoordelijkheid

Vaccinatie redt ontegensprekelijk miljoenen mensenlevens wereldwijd. Bovendien tonen deze twee voorbeelden dat infectieziekten en epidemieën terug de kop opsteken,

zodra de bereikte vaccinale dekking suboptimaal is. Een strikte opvolging van het vaccinatieschema is absoluut noodzakelijk, zo blijkt nog uit deze twee voorbeelden.

De strijd tegen de heropleving van deze zo goed als uitgeroeid gewaande ziekten is een zaak van algemeen belang. Ze vormen een reële bedreiging voor de kwetsbare bevolkingsgroepen, en in eerste instantie de kinderen. Het is dan ook van levensbelang om betrouwbare en transparante informatie te verspreiden over vaccinatie zodat de ouders de beste keuze kunnen maken voor de gezondheid van hun kinderen, maar ook om de broze gezondheid van de zwaksten rondom ons te beschermen.

De cijfers zijn afkomstig van de volgende bronnen: WGO, K&G en WIV

